

Asia: VN/1245/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Elintarviketeollisuusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Haluamme kiinnittää lainvalmistelijoiden huomiota seuraaviin seikkoihin.

Talousvesi on keskeinen osa ruokaketjua

Esityskokonaisuus on hyvä, oikean suuntainen ja pitää sisällään kuntalaisille ja myös yritysasiakkaille tarpeellisia veden terveydellisen ja turvallisuuden kannalta tärkeitä kehitysalueita. Sääntelyn tärkeät muutostarpeet liittyvät mm. talousveden ja kiinteistöjen vesijärjestelmien riskinhallinnan parantamiseen, veden kanssa kosketuksissa olevien materiaalien hygieniavaatimuksiin sekä tiedon saatavuuden parantamiseen kansalaisille talousveden laatuvaatimuksista.

Valtaosa Suomessa toimivista elintarviketeollisuusyrityksistä on 2020-luvulla paikallisen vesihuoltolaitoksen asiakkaana. ETL:n selvityksen mukaisesti elintarviketeollisuusyrityksistä noin 90 % ostaa talousveden paikalliselta vesihuoltolaitokselta. Talousvettä tarvitaan elintarvikkeiden raaka-aineeksi ja myös kiinteistön ylläpitoon, käsienpesuun ja siivoukseen elintarviketeollisuusyrityksissä.

Hallituksen esityksessä jää vähälle huomiolle vesihuoltolaitosten elintarvikkeita valmistavat asiakkaat ja talousveden merkitys osana elintarvikkeiden jalostusta Suomessa. Juomavesidirektiivin tarkoittamalla ihmisten käyttöön tarkoitettulla vedellä tarkoitetaan kaikkea vettä, joka on tarkoitettu juomavedeksi, ruoanlaittoon, ruoanvalmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin tai jota käytetään elintarvikealan yrityksessä.

Ravitsemus, fysiologia ja juomaveden elintarvikekäyttö

EU:n juomavesidirektiivissä mainitaan ihmisten käyttöön tarkoitetun juomaveden keskeinen merkitys osana ihmisten ravitsemusta ja elintarvikekäyttöä. Juomavesi-sana kertoo selkeästi myös juomaveden tärkeästä fysiologisesta merkityksestä osana ihmisten hyvinvointia. Talousvesitermi on tekninen, järjestelmiin ja talouteen liit-tyvä. On tärkeää, että juomaveden keskeistä merkitystä tärkeänä osana ihmisten ravitsemusta ja fysiologista välttämättömyyttä ei Suomessa väheksytä. Hanavesi on yleisesti suositeltu juomavaihto, joka ei kuitenkaan kuulu elintarvikelainsäädännön piiriin (mm. ei ole velvoitetta ilmoittaa valmistus- ja lisäaineita).

Elintarviketurvallisuus

Talousvesi on kiinteä osa elintarvikeketjua ja elintarviketeollisuutta. Juomaveden terveysvaarat liittyvät haitallisten aineiden tai mikrobien fysiologisiin vaikutuksiin ja ne voivat juomaveden elintarvikekäytön myötä siirtyä elintarvikkeisiin ja edelleen ihmisiin. Zoonoosit ja muut mikrobit voivat levitä ihmisiin suoraan vedestä, mutta myös elintarvikkeiden valmistuksessa käytetyn veden kautta. Kuluttajien ja kiinteistöjen ohella tulee huomioida nykyistä paremmin vesihuollon elintarvikkeita valmis-tavat asiakkaita. Talousvesi on osa kiinteä osa elintarviketurvallisuuden kokonaisuutta ja ruokaketjua kuten kasvinviljely, eläintuotanto tai rehujen tuotanto.

Elintarviketeollisuudella vastuu elintarviketurvallisuudesta 24/7

Heikentyneellä talousveden laadulla voi olla omaa toiminta-alueen huomattavas-ti laajempi negatiivinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin paikallisen elintarviketeollisuusyrityksen kautta. Esimerkiksi paikallisen meijerin tänään vastaanottama maito käsitellään usein saman vuorokauden aikana ja voi seuraavana päivänä olla jo paikallisen koulun lounaalla tarjottavissa. Toinen tuote-erä voi olla matkalla naapurikuntiin ja/tai vientiasiakkaille.

Yhteistyö ja nopea tietojen vaihto ovat ensiarvoisia talousvesiturvallisuuden poik-keamatilanteissa elintarviketurvallisuuden ylläpitämiseksi. Miten tämä riski saadaan parhaiten hallittua tällä lakikokonaisuudella niin että sekä vesihuoltolaitoksen että elintarvikealan toimijoiden toimintamahdollisuudet parantuvat?

Huomiot esityksen taustasta, tavoitteista ja nykytilan kuvauksesta: jaksot 1 - 3

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Elintarviketeollisuudelle tulee turvata talousveden saatavuus

Kaikki se työ, jota tehdään talousveden laadun ja vesihuollon riskienhallinnan parantamiseksi on tärkeää ja ylläpitää myös kansallista elintarviketurvallisuutta sekä huoltovarmuutta. Jos talousveden toimituksessa on joko laadullinen ja määrällinen poikkeama, niin toiminta elintarviketeollisuudessa

yleensä ajetaan alas ja vesiliittymä tontilla suljetaan, jotta tuotantolaitoksen oma vesijohtoverkosto ja tuotantotilat eivät saastu. Jos talousvettä ei tule, niin ei tule elintarvikkeitakaan.

Elintarviketeollisuusyrityksissä käytettävän talousveden tulee täyttää talousveden laatuvaatimukset ja joskus enemmänkin mm. lastenruokateollisuudessa tai juomateollisuudessa.

Tiedon saatavuus viivytyksettä talousveden laadun poikkeamista tulee turvata terveydensuojelulaissa elintarvikkeita valmistaville yrityksille. Vesijohtoverkosto yhdis-tää 24/7 toimijat online.

Huomiot esityksen nykytilan kuvauksesta ja vaikutuksista: jakso 4

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot terveydensuojelulaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 16 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Teveydensuojelulaki 16 a § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 § Yleiset laatuvaatimukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 a § Laatuvaatimuksista poikkeaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 b § Vedentuotantoketjussa käytettävät kemikaalit, materiaalit ja tuotteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 § Talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksyminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 a § Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 § Riskiperusteisen lähestymistavan yleiset periaatteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 a § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 b § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 c § Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 20 § Talousveden laadun valvonta ja tiedottaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pykälä 20 a

Elintarviketeollisuusliitto toteaa, että tiedottaminen veden laadusta verkkosivujen kautta on periaatteessa hyvä asia, mutta se ei ole riittävä häiriötilanteissa. Elintarviketeollisuus-yrityksen

laatupäällikkö (kuten ei myöskään kuluttaja) ei voi tietää milloin vesihuoltolaitos päivittää verkkosivujaan tai milloin tulee seurata verkkosivujen tiedotusta häiriöiden osalta.

Muutosehdotus: Pykälään 20 a tulee lisätä, että terveydensuojeluviranomaisen tulee tiedottaa häiriötilanteesta myös vesihuollon asiakkaana olevia elintarviketeollisuusyrityksiä, jotta elintarviketurvallisuus ei vaarannu. Viranomaisen on ylläpidettävä listaa yhteystie-doista yhdessä elintarviketarkastajan ja vesihuoltolaitoksen asiakasvastaavan kanssa.

Luonteva yhteistyö ja nopea tietojen vaihto ovat ensiarvoisia talousvesiturvallisuuden poikkeamatilanteissa elintarviketurvallisuuden ylläpitämiseksi. Miten tämä riski saadaan parhaiten hallittua tällä lakikokonaisuudella niin, että sekä vesihuoltolaitoksen että elintarvikealan toimijoiden toimintamahdollisuudet parantuvat?

Terveydensuojelulaki 20 a § Talousveden välityksellä leviävän epidemian tai muun terveyshaitan ehkäiseminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 21 § Tietokokonaisuudet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 47 § Viranomaisen oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 a § Tutkimuslaboratoriot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 b § Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulain liite

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot vesihuoltolaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Toimeenpano

Tämän lakiesityksen toimeenpano ja seuranta on kirjoitettu hallituksen esitykseen monilta osin yleisellä tasolla. Tulee asettaa seurantamittarit ja aikataulu muutosten toteuttamiselle. Lakimuutokset tulisi pistää täytäntöön mahdollisimman optimaalisesti sekä laatia suunnitelma toimeenpanon tukemiseksi, vastuiden toteuttamisesta tai yhtenäisistä tulkinnoista ja käytännöistä.

Miten varmistetaan vesihuoltolaitoksille riittävä rahoitus korjausvelan hoitoon?

Kunnilla ja kuntien vesihuoltolaitoksilla on iso vastuu korjausvelan kiinni kuromisessa ja rahoittamisessa. Kyse on myös poliittisista kuntatason rahoituspäätöksistä ja liikkumavaraa tultaneen jatkossakin kunnissa käyttämään, jos sellainen mahdollisuus jää lakikokonaisuuteen. Miten varmistetaan, että vesihuoltolaitosten johdolle varmistetaan taataan riittävät taloudelliset mahdollisuudet vesihuoltoverkoston investointien toteuttamiseksi?

Vesijohtoverkoston kunnon heikentyminen tulee pysäyttää. Toimiva ja luotettava vesihuolto on keskeinen osa toimivaa yhteiskuntaa ja ruokaketjua.

Vesihuoltolaki 3 § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 4 § Viranomaiset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 15 § Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 § Tiedottamisvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 16 a § Asiakirjojen julkisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 20 d § Vesihuollon tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Ympäristönsuojelulaki 222 § Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Markkinaevalvontalaki 1 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Tanhuanpää Marleena
Elintarviketeollisuusliitto ry